Cena 50 hal.

Nowy Dziennik wychodzi codziennie rano, — także w poniedziałki — Adres Redakcyi i administracyi: Kraków, ul. Stradom 13. Nr telefonu 279, w nocy 1556. Rękopisów nie zwraca się. Konto Czek P. K. O. Nr. 141.123 Nakładem Galicyjskiej Spółki Wydawniczej w Krakowie.

Nowy Dziennik

Cena 50 hal.

Prenumerata w Krakowie mies. 12 K. kwart. 35 Kor. z odnoszeniem do domu mies. 14 Kor. kwart. 41 Kor. Na prowincyi 14, kwart. 41 K. Za granicą: mies. 16 Kor. kwart. 47 Kor. Cena ogłoszeń: 40 h. za 1 mm. 2-szp. Zawiadomienia ślubne i gratulacye: 20 koron.

Rok II. Kraków, czwartek 21 sierpnia 1919. Nr. 176

Nie przewlekać!

Kraków, 20 sierpnia.

(g) Gdy z końcem sierpnia 1914 r. wybuchła wojna austryacko-serbska większa część ludzi łudziła się nadzieją, że wojna ta ograniczy się do terytoryum naddunajskiego i potrwa »najwyżej kilka miesięcy«. Przeżyliśmy tymczasem przeszło 4 lata wojny i oto gdy z końcem października 1918 r. ustały walki na głównych terenach wojny światowej, naiwna ludzkość spodziewała się rychłego pokoju i rychłej gruntownej likwidacyi katastrofy światowej. Zbliża się już rocznica zawieszenia broni a do pokoju, do prawdziwego pokoju jeszcze daleko.

Wszystkie przesilenia i niedomagania, na które od roku narzekamy, mają poza szeregiem innych ważnych przyczyn swą główną przyczynę w tem, że konferencya paryska dotychczas nie potrafiła choćby nawet formalnie zakończyć stanu wojennego w Europie. Traktat pokojowy zawarto dotychczas tylko z Niemcami, z największym co prawda przeciwnikiem, z którym musiano załatwić najważniejsze problemy wynikające ze zwycięstwa koalicyi. Według postanowień tegoż traktatu pokojowego, wchodzi on w życie z chwilą ratyfikacyi jego przez Niemcy i przez trzy z pięciu głównych mocarstw (Anglii, Francyi, Włoch, Ameryki i Japonii). Niemieckie Zgromadzenie Narodowe traktat pokojowy już ratyfikowało, z mocarstw koalicyi dotychczas tylko parlament angielski. Izba francuska, jakkolwiek nie ulega wątpliwości, że przyjmie traktat pokojowy, nie spieszy się z ratyfikacyą. Parlament włoski czyni to świadomie i celowo, aż kwestya Adryatyku względnie Rjeki nie zostanie po myśli Włoch załatwiona. Zaś w senacie amerykańskim opozycya przeciw Wilsonowi ciągle jeszcze uniemożliwia ratyfikacyę traktatu z Niemcami. Dziś przyjął Wilson w Białym Domu komisyę senatu dla spraw zagranicznych, przed którą omówił dokładnie wszystkie szczegóły traktatu pokojowego. Wyłuszczyliśmy już na tem miejscu przyczyny, dla których republikanie i także niektórzy demokraci amerykańscy nie chcą zgodzić się na podpisanie traktatu w obecnej jego formie. Atoli najdrobniejsza poprawka spowodowałaby dla Stanów Zjednoczonych potrzebę zawarcia odrębnego traktatu z Niemcami. Zwrócił na to uwagę Wilson przywódcy demokratów w senacie Hitschcockowi i zaznaczył, że jeśli senat traktat pokojowy odrzuci, wówczas wyśle senatorów Lodge'a i Knoxa (przywódców opozycyi) jako pośredników pokojowych do Berlina. Jestto wprawdzie tylko groźba, gdyż przesilenie w senacie amerykańskim zakończy się najprawdopodobniej albo przyjęciem traktatu, a w takim razie kapitulacyą opozycyi albo też ustąpieniem Wilsona. Jakkolwiek się sprawa rozstrzygnie — sporo czasu w każdym razie jeszcze upłynie do ratyfikacyi.

Te oto wszystkie trudności i zwłoki przy ratyfikacyi jedynego dotychczas przez konferencyę paryską uchwalonego traktatu komplikują niezmiernie położenie w Europie, które i my w Polsce żywo odczuwamy. Sprawa Gdańska i Górnego Śląska załatwiona i tak kompromisowo w Paryżu, nie może wejść w stadyum dalsze — realizacyi postanowień paryskich. A powstanie ludu górnośląskiego przeciw Niemcom, którego świadkami obecnie jesteśmy jest groźnem memento dla koalicyi, która nie bacząc na prawdziwy nastrój wśród ludu polskiego zwlekała z energiczną akcyą na Śląsku.

A z wszystkich problemów i kwestyi nagromadzonych podczas ostatnich pięciu lat, sprawy rozstrzygnięte w traktacie pokojowym z Niemcami stanowią zaledwie cząstkę. Kwestye środkowej Europy a więc niemieckiej Austryi, Węgier i Czech, kwestye bałkańskie, związane z traktatem pokojowym z Bułgaryą, następnie problemy azyatyckie wynikające z rozbioru Turcyi czekają jeszcze na załatwienie. Co ma się stać z Rosyą, jak mają się ukształtować stosunki polityczne na wschód od Polski aż do Uralu, oto pytanie, na które dotychczas nie otrzymaliśmy żadnego rozwiązania autorytatywnego z Paryża. A ogrom to problemów, których ostateczne załatwienie jest kwestyą życia dla każdego narodu i tem samem dla każdej jednostki.

Granice Polski ze strony czeskiej i węgierskiej jeszcze wcale nie są załatwione. O losie Litwy, Galicyi wschodniej i Ukrainy nie zapadły jeszcze żadne decyzye. Tamuje to szerszą pracę gospodarczą i administracyjną państwa.

Ostateczna decyzya w sprawie Palestyny zawisła jest od ostatecznej redakcyi traktatu pokojowego z Turcyą. Tymczasem do rokowań z Turcyą jeszcze daleko. Delegaci tureccy, którzy przed kilku tygodniami jeszcze przyjechali do Paryża, zostali odesłani z powrotem z tem, że w stosownym czasie ich się zawezwie. Nastąpi to dopiero po zawarciu traktatu z niemiecką Austryą, Węgrami i Bułgaryą. Niem. Austrya otrzyma traktat, jak donoszą z St. Germain, z końcem bieżącego miesiąca. Traktat pokojowy z Bułgaryą natrafia na ogromne trudności ze strony Grecyi, która domaga się Tracyi, czemu stanowczo się sprzeciwia Ameryka.

Cóż dopiero rozwiązanie problemu węgierskiego? Na pozór spokój panuje na Węgrzech, ale obawiamy się — czy nie przed burzą. Nowoutworzony gabinet składa się tylko z przedstawicieli stronnictw mieszczańskich a enuncyacye rządu odsłaniają całkiem otwarcie jego reakcyjne tendencye. Koalicya ciągle jeszcze nieporadna, zmienia raz po raz swoje stanowisko, już to wobec Węgier już to wobec Rumunii i czeka. Opaźnia się wskutek tego likwidacya wszystkich innych spraw. Ludzkość chciałaby już koniecznie wrócić do normalnej pracy, do normalnych stosunków, ale panowie przy zielonym stole w Paryżu zdaje się, nie zdają sobie należycie sprawy tego, jak bardzo ludzkość cierpi z powodu przewlekania problemów tak doniosłej wagi.

Zbrojne powstanie ludu śląskiego.

Szopienice. PAT. Specyalny korespondent P. A. T. donosi: Według nadeszłych tu wiadomości z terenów walki, Bytom ma być w rękach polskich. Katowice były również w rękach Polaków, ale niebawem przeszły z powrotem w ręce wojsk niemieckich, które otrzymawszy znaczne posiłki w artyleryi i pociągach pancernych odebrały to miasto z rąk powstańców. Powstańcy jednak nie kapitulowali, lecz dalej tam walczą. W Mysłowicach toczy się zacięta walka. Powstańcy mają tam brać górę. Otoczyli oni Niemców, którzy zaciekle się bronią.

Sosnowice. PAT. Przywieziono tu wielu rannych powstańców z Górnego Śląska, których ulokowano w miejscowych szpitalach.

Szopienice. PAT. Wszelka komunikacya z Górnym Śląskiem w stronę Poznańskiego i Królestwa polskiego od wczoraj jest przerwaną. Ruch kolejowy ustał w zupełności.

Sosnowice. PAT. Od wczoraj wieczór słychać tu bez przerwy huk armat a nawet grzechot karabinów maszynowych, dochodzący ze strony powiatu pszczyńskiego i bytomskiego. Dziś w nocy zdobyli powstańcy baterye artyleryi w Giszowcu. Wybrany oddział wojska niemieckiego, mający na celu uratowanie tej baieryi, został przez powstańców rozproszony. Na kopalni Kaiser pod Katowicami zdobyli powstańcy jeden karabin maszynowy, przyczem 9 żołnierzy niemieckich oraz dowodzący nimi oficer zostali ranieni. Powstańcy walczą z niesłychaną odwagą i zaciętością, wiedzą bowiem, że w razie wpadnięcia w ręce niemieckie są zgubieni. Każdego schwytanego powstańca Niemcy bez sądu rozstrzeliwują.

Sosnowice. PAT. Ponad miastem krążą ciągle aeroplany niemieckie, których załogi strzelają do ludności. Na Starym Sosnowcu ranili lotnicy niemieccy kilka osób.

Represye przeciw strejkującym na Śląsku górnikom.

Wiedeń, PAT. Biuro kor. donosi z Wrocławia pod datą 19. bm., że niemiecka komenda generalna dla Śląska Górnego i Zachodniego Poznańskiego ogłosiła sądy doraźne dla okręgu Opola z wyjątkiem kilku powiatów. Równocześnie wydano zakaz strejku: wszyscy strejkujący oraz zmuszeni do bezrobocia mają natychmiast powrócić do swych zajęć.

Komisya Morgenthaua w Brześciu

Warszawa. (Tel. wł.) W sobotę o godz. popoł. 3 przybył do Brześcia amb. Morgenthau w towarzystwie mr. Jobsona i kapitana Crossa. Przyjazd nastąpił zupełnie niespodzianie, tak że dopiero w ostatniej chwili bezpośrednio przed przybyciem komisyi rozeszła się wieść, iż komisya amb. Morgenthaua ma przybyć do Brześcia. W pośpiechu przygotowano się do przyjęcia ambasadora, a wielki tłum ludzi zgromadził się przed »Hotelem Polskim«, w którym komisya zamieszkała. Również przed gmachem kahału zgromadziła się ludność oczekując przybycia ambasadora. Wieczorem odbyło się przyjęcie komisyi w kahale. W odpowiedzi na powitania podkreślił p. Morgenthau, że praca jego ma na celu ugodę i porozumienie polsko żydowskie. Po konferencyi w kahale zwiedził Morgenthau zniszczoną dzielnicę żydowską w Brześciu. Z Brześcia udała się komisya tego samego dnia do Pińska, skąd w drodze powrotnej znowu zwiedzi Brześć.

Otwarcie zjazdu syonistycznego w Warszawie.

Warszawa. (Telefonem). Zapowiedziane na niedzielę o godz. 5 popołudniu uroczyste otwarcie konferencyi syońskiej nie odbyło się z powodu zarekwirowania sali teatru Kamińskiego. Wobec tego otwarcie odroczono na poniedziałek. W niedzielę odbyło się natomiast nieoficyalne zebranie delegatów, na którem omawiano skład komisyi permanencyjnej i regulamin obrad

Warszawa, (Telefonem) Przy udziale blisko 300 delegatów z całej Polski, i kresów nastąpiło w poniedziałek o godz. 2 w poł. otwarcie zjazdu w salach »Bajki«. Entuzyazm delegatów nie do opisania. Z Galicyi przybyli m. i. Dr. Zimmerman, Dr. Schwarzbart, Dr. Kornhäuser, Dr. Fisch, red. Halpern, z Litwy znany poeta Jaffe.

Misya ukraińska w Warszawie.

Warszawa, 18 sierpnia. (Tel. wł.) Do Warszawy przybyła nadzwyczajna misya ukraińska, wysłana przez rząd Petlury. W skład misyi wchodzą: Filipczuk, Pawluk i Fułb. Celem misyi jest uregulowanie stosunków między Polską a Ukrainą i nawiązanie porozumienia co do wspólnej akcyi przeciw bolszewikom.

Wysłannicy Petlury byli już na posłuchaniu u Naczelnika państwa i konferowali z wiceministrem spraw zagranicznych. Delegaci ukraińscy oświadczają, że obecnie armia ukraińska liczy 250 tysięcy żołnierzy, że w Kamieńcu, gdzie jest siedziba rządu Petlury bawią obecnie misye wojskowe: amerykańska, angielska, francuska i rumuńska. Co do wiadomości o nawiązaniu rokowań Petlury z bolszewikami, to te wiadomości nie są prawdziwe. Ukraina gotowa jest walczyć nie tylko przeciw Rosyi bolszewickiej, jak i przeciw Rosyi reakcyjnej Petlura do federacyi z Rosyą zupełnie nie dąży. W razie, gdyby generał Denikin usiłował zdobywać Kijów, to przeciw niemu walczyć będzie Petlura, jak również oddziały powstańcze.

Delegaci ukraińscy twierdzą, że wiadomości o rzeziach Żydów w Płoskirowie i innych miejscowościach na Ukrainie o tyle są fałszywe, że pogromy urządzali bolszewicy, a nie Ukraińcy.

(To ostatnie twierdzenie misyi ukraińskiej stoi w jaskrawej sprzeczności z rzeczywistym stanem rzeczy. Odpowiedzialność za pogromy spada w pierwszym rzędzie na Petlurę, gdyż sprawcami rzezi ludności żydowskiej na Ukrainie były właśnie wojska Petlury. Zrzucanie winy na bolszewików, którzy również krwawy stosują terror wobec ludności żydowskiej, nie zmyje tej hańby, jaką się okryła armia Petlury. Ogłoszone onegdaj w »N. Dz.« oświadczenie adwokata Goldsteina w dosadny sposób zadaje kłam owemu fałszującemu »dementi« misyi ukraińskiej P. R.)

Konferencya Osmołowskiego z dr. Wygodskim.

Warszawa. (Tel. wł.) Jak już donieśliśmy odwiedził komisarz cywilny dla Litwy i Białorusi p. Osmołowski przewodniczącego organizacyi syońskiej na Litwie p. Joffego. Obecnie donoszą z Wilna, że ostatnio odwiedził p. Osmołowski znanego działacza syońskiego w Wilnie i członka prezydyum żydowskiej gminy wyznaniowej dra Jakóba Wygodskiego.

Przegląd polityczny.

Sprawa niemieckich części Węgier.

Na przykładzie zachodnich, tzw. niemieckich Węgier poznać możemy, jak mało znaczą »zasady« w polityce państw, a jak decydującą rolę odgrywa »konjunktura«, chwilowa sytuacya. Za rządów Beli Kuna koalicya postanowiła część Węgier, graniczącą ze Styryą, a zamieszkałą głównie przez Niemców przydzielić do niem. Austryi. Ówczesny minister spraw zagranicznych we Wiedniu Dr. Bauer wielkodusznie z daru tego zrezygnował, oświadczając, że od »bratniej« republiki socyalistycznej wzgl. komunistycznej nie odbierze ani piędzi ziemi, zanim na tem terytoryum nie zostanie przeprowadzony plebiscyt. Koalicya więc skorzystała z tego, że może powołać się na zasadę narodowościową, a przytem osiabić bolszewickie Węgry, a socyaliści austryaccy w rzeczywistości pragnęli przyłączenia do Austryi tej części kraju, ale obawiali się gwałtownego ataku ze strony domorosłych komunistów, więc »wzgardzili« darem, powołując się na zasadę — samostanowienia narodów.

Runął tymczasem Bela Kun, poszedł pan Bauer na pensyę. I oto sprawa niem. Węgier staje się znów aktualną. Nowy minister spraw zagranicznych, Dr. Renner wystosował w imieniu rządu niem.-austryackiego notę do prezesa konferencyi pokojowej p. Clemenceau z prośbą o upoważnienie do obsadzenia zachodnio-węgierskich komitatów przez niemiecko austryacką żandarmeryę „Volkswehr« i służbę bezpieczeństwa. A więc przeprosiła się już niem. Austrya. Reakcyjnym Węgrom można już zabrać terytorya nie stosując zasady samostanowienia... I starym austryackim sposobem przyjmuje się deputacye z zagrożonych przez »białe gwardye« komitatów, donosi się o »spontanicznych« ruchach ludności i td.

Rząd węgierski oczywiście protestuje, posyła noty do Wiednia i Paryża i zapowiada, że wojska madziarskie **zbrojną ręką** nie dopuszczą do uszczuplenia ojczyzny węgierskiej. We Wiedniu na pozór konsternacya, komisya główna Zgromadzenia Narodowego uchwaliła wydać proklamacyę do Niemców, mieszkających na Węgrzech, by zaniechali wszelkich kroków zaczepnych.

Koalicya w sporze tym nie zabrała jeszcze głosu. Czy wobec upadku bolszewików węgierskich i restauracyi magnatów nie zrezygnuje z zasady narodowościowej?

Sprawa przyłączenia zach. Węgier do niem. Austryi.

Wiedeń, PAT. »N. W. Tgblt.« donosi, że komisya główna Zgromadzenia narodowego odbyła wczoraj trzygodzinną konferencyę w kwestyi przyłączenia zachodnich obszarów Węgier do Austryi i przyjęła do wiadomości notę Rennera do ententy, żądającą upoważnienia do obsadzenia terytoryów węgierskich, przyznanych Austryi przez konferencyę pokojową. Postanowiono wydać odezwę do ludności zachodnich Węgier z wyrażeniem zapewnienia, że austryacka delegacya pokojowa będzie się starała o uzyskanie prawa smostanowienia dla ludności tych obszarów i ma nadzieję, że za kilka tygodni obszary te będą mogły rozstrzygnąć o swym losie.

*

Wiedeń. PAT. »Wiener Allg. Ztg« donosi, że komisya wykonawcza rady żołnierskiej obradowała nad sytuacyą w zachodnich komitatach Węgier i stwierdziła, że nie można węgierskich »braci« wydać na pastwę żołdactwa i żandarmeryi węgierskiej; postanowiono zwrócić się do rządu austryackiego z wezwaniem o pomoc dla ludności owych obszarów. Dziennik donosi dalej, że możliwe są starcia w tych komitatach, które mogą nastąpić już w najbliższych godzinach.

*

Wiedeń PAT. „Tel. Comp." donosi, że rząd węgierski wystąpił z protestem przeciw obsadzaniu zachodnich komitatów węgierskich przez Austryę. Prezydent ministrów Friedrich zwrócił się do komendanta rumuńskiego w Budapeszcie z prośbą o obsadzenie zachodnich Węgier przez wojska rumuńskie.

Zmierzch bolszewizmu w Rosyi.

Przykład Węgier podziałał. — Lenin ustąpi w październiku. — W miejsce obecnego rządu nastanie rząd socyalistyczny.

Wiedeń. PAT. „8-Uhr Abendblatt" donosi z Kopenhagi, że do tamtejszych kół parlamentarnych nadeszły pewne wiadomości, iż Lenin z towarzyszami obraduje nad ustąpieniem. Lenin zamierza zastąpić obecny rząd bolszewicki gabinetem socyalistycznym umiarkowanym, gdyż obawia się że w przeciwnym razie przyjdzie do steru reakcya podobnie jak na Węgrzech. Odbudową bolszewizmu zaś zamierza zająć się w późniejszym czasie. Największym przeciwnikiem Lenina w tych projektach jest Cziczerin, który jednak ma mało zwolenników. Ustąpienia Lenina można się spodziewać już w październiku.

Akcya przeciw bolszewikom.

Wiedeń. PAT. Biuro korespondencyjne donosi z Rzymu: Według doniesienia ze Sztokholmu, zamierzone jest już w najbliższym czasie podjęcie ofenzywy na Petersburg.

Kijów, Iskr. W. K. »Gazeta Rostowska« zamieszcza interview z pułkownikiem francuskim Corbel, według którego Petlura ma otrzymać od Francyi poparcie w walce z bolszewikami, Denikin od Anglii, a Kołczak od Francyi i Ameryki.

Wiedeń. PAT. Biuro kor. donosi z Londynu: Położenie Kołczaka stało się obecnie lepsze, niż przed 14 dniami. Atak bolszewicki został wstrzymany a uporządkowany odwrót odbył się dobrze dzięki sieci kolejowej. Pochód Denikina naprzód odbywa się raźno. Armii czerwonej grozi we wielu punktach niebezpieczeństwo odcięcia. Denikin rozporządza 50 tankami, a pozatem dobrze urządzoną służbą powietrzną wywiadowczą.

Bolszewicy opróżniają również Ukrainę.

Wiedeń, PAT. Biuro korespondencyjne donosi z Londynu: Biuro Reutera podaje urzędowo: Donoszą, że bolszewicy zostali z Odessy wypędzeni przez ludność. Słychać, że bolszewicy mają opuścić Kijów i całą Ukrainę.

Potwierdzenie wiadomości o pogromach na Ukrainie.

Wiedeń. PAT. Biuro kor. donosi z Berlina. „Voss. Ztg." cytuje informacyę „Jüdische Rundschau", organu związków syonistycznych, o pogromach Żydów na Ukrainie. Według tej informacyi od października 1918 do maja 1919 pogromy na Ukrainie odbyły się w 127 miastach, przyczem wymordowano 30 do 35 tysięcy Żydów.

O rząd koalicyjny na Węgrzech.

Wiedeń, PAT. »Der Neue Tag« donosi, że w kołach ententy panuje przekonanie, iż tylko ustąpienie arcyksięcia Józefa sprowadzić może rozwiązanie sprawy węgierskiej, jednakże o gwałtownem wystąpieniu ententy przeciw arcyksięciu niema mowy, jakkolwiek ententa dąży do tego, aby na Węgrzech powstał rząd, będący wyrazem całego narodu.

Rokowania z socyalistami węgierskimi

Budapeszt. (Cz. B. P.) Rząd pertraktuje w dalszym ciągu z socyalnymi demokratami, chcąc skłonić ich do wstąpienia ich do gabinetu. W dniu wczorajszym konferował premier Friedrich z Lowaszym i Garamim, którzy jednak oświadczyli, że socyalni-demokraci wstąpią do gabinetu, jeśli ustąpi arcyks. Józef. Garami udał się do Wiednia dla odbycia konferencyi z przedstawicielami koalicyi. Węgierscy socyalni demokraci przygotowują kongres, na którym mają ponownie przyjąć program drugiej międzynarodówki, zerwać zupełnie z 3 cią międzynarodówką i wykluczyć z pośród siebie kompromitujących ich komunistów.

Wiedeń. PAT. „N. W. Abendblatt" donosi, jakoby arc. Józef miał wkrótce ustąpić, a także ma ustąpić gabinet Friedricha na rzecz gabinetu koalicyjnego, w którym trzy teki objęliby soc. demokraci. Możliwe też jest, że prezydentem ministrów w nowym gabinecie zostałby soc.-demokrata.

B. cesarz Karol przecież nie zrezygnował...

Wiedeń. (Cz. B. P.) Wiedeński korespondent »Berliner Tageblatt« dr. Lederer podtrzymuje wbrew usiłowanym sprostowaniom z kół monarchicznych senzacyjne rewelacye, pochodzące z najwiarygodniejszych źródeł, według których ekscesarz Karol miał interweniować u arcyks. Józefa. Pierwsze swe doniesienie uzupełnia dr. Lederer wiadomością, że hr. Juliusz Andrassy, który przybył do Wiednia z Szwajcaryi, a stąd zamierza wrócić do Budapesztu, ma powierzoną misyę przedstawienia arcyks. Józefowi decyzyi ekscesarza Karola, według której arcyks. Józef ma występować jako homo regius, jak gdyby stosunek Karola do Węgier od 22 października 1919 roku nie doznał żadnej zmiany. Również Aleksander Wekerle ma popierać króla w tem zapatrywaniu.

Także arc. Józef nie wzgardziłby koroną...

Wiedeń, PAT. »Wiener Allg. Ztg.« zamieszcza rozmowę arc. Józefa z budapeszteńskim korespondentem »**Timesa**«. Arc. Józef oświadczył, że objął posterunek na Węgrzech nie jako Habsburg lecz jako Węgier; swoją misyę będzie uważał za skończoną z chwilą, skoro nastąpi zorganizowanie wewnętrzne Węgier. Wówczas ustąpi, chyba żeby powołało go Zgromadzenie narodowe. Na zapytanie, czy zgodziłby się objąć koronę, gdyby oświadczyło się za tem zgromadzenie narodowe, dał odpowiedź wymijającą.

Mackensen w służbie u arc. Józefa.

Wiedeń. (Cz. B. P.) »Deutsches Volksblatt« donosi, że marszałek polny Mackensen ofiarował swe usługi arc. Józefowi i podjął się dopomódz mu do zwycięstwa, dopatrując się w jego osobie powrotu do zasad monarchicznych. Pogłoska ta powstała przed niespełna tygodniem, kiedy Mackensen miał odbyć całonocną konferencyę z arcyksięciem.

Kontrola angielska nad żeglugą na Dunaju.

Wiedeń. Tel. wł. Donoszą tu z Budapesztu, że przybyło tam kilka monitorów angielskich, zarzuciły one kotwicę tuż obok hotelu »Pałac nad Dunajem.« Publiczność powitała załogę przyjaźnie. Wraz z monitorami przybyły łodzie patrolowe. Objęma one kontrolę nad żeglugą na Dunaju.

Koalicya a Rumunia.

Wymianą not.

Saint-Germain. W. B. K. Rumunia wysłała dnia 14 bm. notę do konferencyi pokojowej, w której wyraża zdziwienie z powodu zarzutów i oskarżeń, uczynionych jej przez koalicyę w sprawie postępowania jej na Węgrzech. W nocie tej usiłuje rząd rumuński wykazać swą niewinność.

Pichon wystosował w tym samym dniu odpowiedź do delegacyi rumuńskiej, która brzmi następująco: Konferencya pokojowa nie chce poruszać pewnych punktów, zawartych w nocie rządu rumuńskiego, gdyż wymagałyby one sprostowania, lecz zadowala się oświadczeniem rządu rumuńskiego, który wyraża gotowość stosowania się do wskazówek konferencyi pokojowej w sprawie polityki wobec Węgier.

Najwyższa Rada obstaje przy tem, że na razie nie wolno podjąć ponownych rekwizycyi materyału wojennego, materyału kolejowego, sprzętów rolnych ani bydła itp. Ani armia rumuńska, ani też rząd nie są uprawnione do ustalenia na własną rękę swego udziału, gdyż wszyskie bez wyjątku ruchomości węgierskie są wspólnym zastawem wszystkich mocarstw sprzymierzonych.

Znowu pogrom w Budapeszcie.

Wiedeń. PAT. »Wien. Mittags Zeitung« donosi z Budapesztu, jakoby tam przyszło do wielkich pogromów i nastroju pogromowego, jakiego jeszcze nie było.

*

Wiedeń. PAT. »Tel. Comp.« donosi z Budapesztu: Rumuńskie biuro prasowe donosi: Rumuński komendant placu w Budapeszcie gen. Holban zajął stanowisko wobec rządu węgierskiego z powodu agitacyi pogromowej w Budapeszcie i wezwał rząd węgierski do uczynienia wszystkiego, by kres położyć tej agitacyi, w przeciwnym bowiem razie rumuńska komenda placu uczyni rząd węgierski odpowiedzialnym.

Agitacya pogromowa w Berlinie.

Berlin. Tel. wł. Na dzień dzisiejszy są ponownie sygnalizowane ekscesy antyżydowskie przeciw którym policya w porozumieniu z rządem wydały odpowiednie zarządzenia. »Centralny związek obywateli niemieckich wyznania mojżeszowego« dowiaduje się, że pewna fabryka zajmuje się od pewnego czasu sporządzaniem specyalnych pałek, których dwa rodzaje sprzedawane są antysemitom, większe po 25 marek, a mniejsze po 20 marek. Uchodzą one za najlepszy środek przeciwko Żydom.

Sprawa odpowiedzialności za wojnę.

Wiedeń. PAT. Biuro kor. donosi z Weimaru: Komisya konstytucyjna na posiedzeniu w dniu 18 bm. przyjęła następujący wniosek: Zgromadzenie narodowe uchwali powołać komisyę śledczą, złożoną z 26 członków celem zebrania materyału co do winy wybuchu wojny światowej i jej przedłużania. Przez uchwalenie tego wniosku zarzucono pierwotną myśl utworzenia nadzwyczajnego trybunału dla sądzenia winnych wybuchu wojny światowej.

Napad turecki na misyę amerykańską.

Lyon, (Radio W. B. K.) Z Jekaterynodaru donoszą, że misya amerykańska w Batum, która użyczyła pomocy uchodźcom armeńskim została napadniętą przez Turków. 300 Armeńczyków zostało zabitych, 150 rannych. Również syn przewodniczącego misyi amerykańskiej i kilku innych Amerykanów zostało zranionych a gubernator Batumu i konsul amerykański musieli w ucieczce szukać ocalenia.

Ruch strajkowy w Egipcie.

Amsterdam. (Tel. wł.) Angielskie pisma donoszą z Kairo, że w Egipcie zagraża wybuch strajku generalnego. W Aleksandryi zastrzelkowali robotnicy w dokach a w Kairze kolejarze.

Dementi PATa w sprawie pogromu w Mińsku.

Warszawa. PAT. prostuje wiadomości podane przez warszawską prasę żydowską o pogromie w Mińsku i podaje, że pierwszego dnia po zajęciu Mińska, zanim jeszcze uruchomiono patrole, zdarzyły się wypadki rabunków, w których brała udział przedewszystkiem ludność miejscowa. Nielicznych żołnierzy maroderów, których zauważono wśród plądrujących ujęto. W czasie zajmowania miasta zginęło ogółem nie więcej jak 7 osób cywilnych. Swiadkiem wypadków od pierwszej chwili niemal od zajęcia Mińska był członek misyi Morgenthaua gen. Jadwin.

W sprawie powrotu uchodźców z Palestyny.

Kopenhaga. (Tel. wł.). Kopenhaskie Biuro syonistyczne komunikuje; Angielski zarząd wojskowy w Palestynie zawiadamia, że podania o pozwolenie na powrót do Palestyny i Syryi należy odtąd zwracać do angielskiego konsula w miejscu pobytu petentów, który prześle je do odpowiednich władz. Dotychczas wnoszono podania do zarządu wojskowego wzgl. do kancelaryi gubernatora wojskowego.

Z ruchu wydawniczego w Palestynie.

Kopenhaga. (Tel. wł.) Kopenhaskie Biuro syonistyczne komunikuje: Organizacya żydowskich robotników w Palestynie »Hapoel-Hacair« donosi, że z końcem miesiąca Tamuz ukaże się pierwszy numer miesięcznika literackiego »Maabaroth« pod redakcyą Jakóba Fichmanna. Numer ten zawierać będzie prace Brennnera, A. D. Gordona, R. Benjamina, Józefa Aranowicza, Jakóba Rabinowicza, dra Sifroniego i innych.

Syonistyczno-socyalistyczne zrzeszenie robotników w Palestynie »Achduth Haawodah«, które dotąd wydawało nieperyodyczne zeszyty p. t. »Kuntres«, zapowiada obecnie wydanie specyalnych prac dla robotników własnym nakładem w języku hebrajskim. Prace te obejmować będą następujące dziedziny: 1) czasopisma i dzienniki, 2) monografie o sprawach społecznych, narodowościowych i życiorysy, 3) sprawę kolonizacyi, uprawy roli, kooperatyw, 4) wiadomości przyrodnicze, geograficzne, sprawy gospodarcze i zdrowotne, 5) literaturę piękną, 6) tanie wydawnictwa utworów hebrajskich i światowych, 7) podręczniki do nauki języka hebrajskiego.

Ponadto ukaże się wkrótce pod redakcyą J. Ch. Brennera miesięcznik »Haadamah« również nakładem »Achduth Haawodah«.

Pod przewodnictwem nadrabina Jakóba Meira powstało w Jerozolimie stowarzyszenie dla rozszerzania języka hebrajskiego. Stowarzyszenie to, które nosi nazwę »Sefatenu«, a którego siedzibą jest Jerozolima, otworzy filie zagranicą.

Wilson o Spiszu i Orawie.

Warszawa. (Tel. wł.) »Kuryer Poranny« donosi: Podczas obiadu wydanego przez gen. Rozwadowskiego, szefa misyi wojskowej polskiej przy naczelnem dowództwie Focha w Paryżu, dla reprezentantów Stanów Zjednoczonych i armii amerykańskiej, w którym wziął udział prof. Lord, przyjaciel Wilsona, między innymi zabrał głos por. Romaniszyn, oficer misyi gen. Rozwadowskiego i w gorącem przemówieniu zwrócił się do prof. Lorda w sprawie Spisza i Orawy. W odpowiedzi prof. Lord oświadczył, że sprawa Spisza i Orawy zajmuje nadal Wilsona a dowodem tego jest, że ostatni list, jaki Wilson, opuszczając Europę napisał, był to list do Lansinga, na kwestyę Spisza i Orawy i na załatwienie tej sprawy w myśl sprawiedliwych żądań Polaków.

Chaos w Europie środkowej.

I.

Zbałkanizowanie Europy środkowej wydaje coraz smutniejsze plony, które odbijają się na wszystkich narodach nowo powstałych państw narodowych, zwłaszcza zaś na Żydach, a dotyczą także w równej mierze narodów koalicyi.

W państwie czesko-słowackiem stary konflikt Niemców z Czechami dotąd nie osłabł; do tego przyłącza się kwestya słowacka, węgierska i ukraińska w państwie czeskiem, któreto narody dostały się pod panowanie czeskie Ponadto trwa dalej konflikt czesko polski o Cieszyn, a kwestya żydowska nabiera szczególniejszej aktualności, zwłaszcza na Słowaczyźnie, zaogniając jeszcze bardziej konflikt narodowościowy.

Konflikt narodowościowy i antysemityzm znalazły nowy żer w planowanem wydaleniu wszystkich nie-Niemców austryackich z niem. Austryi. Jakkolwiek krytyczne położenie niem. Austryi, otoczonej ze wszech stron państwami narodowemi i ruch oderwania się od Wiednia prowincyi niemiecko-austryackich były jednym z motywów planowanego wydalenia specyalnie galicyjskich i węgierskich uchodźców, miarodajne czynniki obecnie nie myślą już o wprowadzeniu w czyn tego planu. Jak wiadomo wywołało zapowiedzenie wydalenia obywateli czesko słowackich z niem. Austryi wielką burzę nie tylko w prasie niemieckiej i żydowskiej, lecz także w czeskiej. Zwłaszcza czeski organ socyalno demokratyczny, wychodzący we Wiedniu, gwałtownie zaatakował socyalnych demokratów niemiecko-austryackich, wskazując, że postanowienie wydalenia obcych dotyczy nie tylko Żydów galicyjskich i węgierskich, lecz zwraca się także przeciwko licznym obywatelom czesko-słowackim, zamieszkałym w Austryi niem.

Ostatni przewrót na Węgrzech zmienił sytuacyę nietylko co do kwestyi uchodźców. Przedewszystkiem rozpoczęła się w dniu upadku Beli Kuna reemigracya wielu uchodźców węgierskich do Węgier. Sprawa ta mniej jednak budzi obecnie zainteresowania, gdyż myśli zaprzątnięte są tem, jaki obrót wezmą dalsze wypadki polityczne na Węgrzech. Jakkolwiek co do tej kwestyi panują zasadnicze różnice zdań, panuje u wszystkich zgodność co do tego, że dalszy rozwój wypadków na Węgrzech wywrze wielki wpływ na ukształtowanie się stosunków w niem. Austryi oraz w państwie czesko-słowackiem.

Podczas gdy grupy konserwatywne i reakcyjne upatrują w zmianie formy rządów na Węgrzech klęskę socyalizmu, względnie »gospodarki żydowskiej«, to oficyalne sfery socyalnych demokratów widzą w obaleniu rządów Beli Kuna upadek komunistów, co ma oznaczać powrót ich stronnictwa do władzy. Odłam socyalistów wreszcie, grupujących się około b. posła Wiktora Zenkera widzi w upadku Kuna i w obecnej taktyce rządu niemiecko austryackiego upadek marksizmu wszelkich odcieni.

Verus.

Wiedeń, w sierpniu 1919.

Teatr powszechny w Krakowie.

»Chrześniak wojenny«, farsa w 3 aktach Hennequin'a i Vebera.

Teatr powszechny zainaugurował nowy sezon trafnie wybraną i starannie odegraną, nigdy nie starzejącą się komedyą »Sluby Panieńskie«.

Na pierwszy ogień premier, wysunięto aktualną nowość francuską »Chrześniak wojenny«. Hennequin nie znosi samotności, czuje się w swym żywiole, gdy pracuje z wspólnikiem, i to wszystko jedno, czy to Veber, czy to Billhaud, czy Duval; wtedy to prześwieca w jego dowcipach lekkość, poczucie delikatności, zabawna gra słów, bogaty zasób humoru i czarujący wdzięk francuski. Te wszystkie zalety znaleść można w ostatniej farsie pp. Hennequin i Vebera.

Chrześniakiem wojennym p. Zorżetty jest kucharz Barnaba. W poszukiwaniu za awanturkami miłosnemi przyjeżdża z frontu architekt Lambert, zamiast do swej uroczej, stęsknionej, żarem namiętności kipiącej żony, — do ponętnej Zorżetty, wobec której podaje się za rozkochanego w niej Barnabę. Jest i trzeci chrześniak: z musu bowiem gra rolę Barnaby, Mariolin, który odpokutować musi popełnioną zbrodnię cudzołostwa przez bezwzględny posłuch dla wiernej swej połowicy Zorżetty. Gdy ją bogaty wuj, pułkownik z Algieru, zastaje wśród najczulszej sceny pocałunków z Barnabą — Lambertem, korzysta z pomyłki wuja i udaje żonę Lamberta. Ależ nie lękajcie się, ta czuła parka nie popełnia żadnego cudzołostwa, przestrzegając sumiennie rzuconego przez autentycznego Barnabę hasła.. cnoty: »Gdy człowiek jest żonaty, powinien paść się na własnej łące«. W farsie tej (w której naturalnie rozwiązanie dla wszystkich jest najpomyślniejsze, choć każda osoba jest w cudzej skórze) rozpoczynają się przezabawne sytuacye i zawikłania w połowie pierwszego aktu, tryskając przez drugi akt fajerwerkami perlistego dowcipu. Trzeci akt powtarza awantury i przygody dwóch poprzednich, wskutek czego nuży.

Tempo gry w pierwszym i trzecim akcie było zbyt powolne. Wśród grających wysuwał się na pierwszy plan swą umiarkowaną i dystyngowaną grą oraz wyborną mimiką p. Jarniński, wzbudzający na sali często serdeczny śmiech. Dobrą Żorżettą była p. Czechowska. P. Morska ma nieprzeparty urok, ubiera się ze smakiem (szkocki płaszcz i beret o łagodnych tonach powiewna etaminowa suknia), nie posiada jednak dźwięcznego głosu, który jako chrapliwy razi zwłaszcza w górnych rejestrach. Mistrz sztuki kulinarnej Barnaba nie znalazł odpowiedniego przedstawiciela w p. Koreckim, który był zbyt rubasznym. P. Kliszewski trafnie ujął sylwetkę pułkownika, zaś p. Kucharski zainteresował grą w dwóch ostatnich aktach.

W przygotowaniu znać było staranność.

X.

Na marginesie.

Restauracya.

Dwa są na świecie rodzaje restauracyi.

Jeden rodzaj restauracyi nie wkracza w zakres wyższej polityki, aczkolwiek przy bombce piwa najintenzywniej pracuje fantazya polityczna — szanownych wyborców.

Drugi rodzaj restauracyi — odbywa się właśnie na Węgrzech.

Tam restauruje się — Habsburgów.

Pewnego dnia stanie się tęsknota narodu węgierskiego za Karolkiem tak ogromna, że „flichtling“ s wajcarski będzie wprost — zmuszony spakować ...piwniczkę i wraz ze swą (znowu naturalnie w błogosławionym stanie znajdującą się) połowicą i gronem najjaśniejszych aniołków wrócić na tron.

Będzie się to nazywało restauracyą monarchii na Węgrzech, choć rex Hungariae będzie popijał w domu, a nie w restauracyi.

Czy wolałbym — zapytacie —, aby wrócił Bela Kun?

Nie, moi drodzy, bo prasa polska przekręca „Kun“ względnie „Khun“ na „Kuhn“, aby czytelnicy nie zapomnieli, broń Boże, że Kun nazywał się dawniej podobno „Kohn“, a Kohn znaczy Żyd, czyli że bolszewicy są Żydami, a Żydzi bolszewikami, a syoniści, tj. patryoci żydowscy, są najgorszymi bolszewikami czyli syono-bolszewikami.

Czy wolałbym więc — zapytacie wobec tego — Karola ze Zytą?

Prawdę mówiąc, nie umiałbym wam na to odpowiedzieć, jak nie mógłbym również dać odpowiedzi na pytanie, kogo wolę: Niemojewskiego czy Nowaczyńskiego?

Jedna mię tylko dręczy refleksya, mocno naiwna, ba, wprost dziecinna.

Zastanawiam się mianowicie nad tem, jaki sens miało wypędzenie Habsburgów, skoro obecnie ze spokojem przypatrują się Węgrzy ich — powrotowi, ich — restauracyi.

Poco było u kaduka Karolyi'ego, Kuna, Pajdla itd., skoro rezultatem wszystkiego jest to, co było przed Karolyi'm — Najjaśniejszy Pan i Najjaśniejsza Pani?!

Jednem słowem: gdzie jest — sens historyi?

Maks Nordan twierdzi wprawdzie, że w historyi sensu niema, ale mnie się zdaje, że przecież sens jest.

Jest on, sądzę, w tej dziedzinie zjawisk, co sprawiedliwość dziejowa, wolność dla wszystkich, sumienie europejskie, samostanowienie narodów, no i — miłość chrześcijańska.

PEPIN.

KRONIKA.

Kraków, 20. sierpnia

Znowu utrudnienia w podróży do niem. Austryi. Pragnący udać się do Austryi niemieckiej, otrzymają w tutejszym konsulacie wizę paszportową tylko wówczas, jeśli przedłożą zaraz z paszportem zezwolenie władzy politycznej pierwszej instancyi (dla Wiednia dyr. policyi) względnie rządu krajowego danej prowincyi, zależnie od tego czy pobyt ma trwać tylko 8 dni, czy też dłużej. Pobyt w uzdrojowiskach jak Baden i Hall zależnym jest nadto od zezwolenia odnośnego zarządu zdrojowego. Miejsca zaś kąpielowe Salzburga są dla obcokrajowców z reguły zamkniete. Zatrzymanie się 3 dniowe nie podlega żadnym ograniczeniom.

Wskutek powyższego zarządzenia należy przed rozpoczęciem podróży w granice Austryi niemieckiej, wnieść podanie do odpowiedniej władzy w Austryi, wymienić czas zatrzymania się, cel podróży, konieczność tejże udokumentować, podać adres zwrotny i dołączyć 10 koron.

Postanowienia powyższe nie dotyczą podróży służbowych.

W sprawie zgłoszenia polskich wartości majątkowych na Węgrzech. Na wielokrotne zapytania sfer kupieckich zwróciła się Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie do Ministerstwa spraw zagranicznych po autentyczne wyjaśnienie w sprawie zarządzeń węgierskiego rządu sowietów w kwestyi zgłaszania tytułów własności obcych poddanych. Wedle wyjaśnień Ministerstwa spraw zagranicznych zarządzenie dawnego węgierskiego rządu sowietów co do obowiązku zgłaszania wartości majątkowych w posiadaniu obywateli państw obcych odnosi się również do obywateli polskich. Początkowo naznaczony ostatni termin zgłoszeń na 31. lipca został przedłużony do dnia 31. sierpnia b. r. W dniu 21. czerwca wydało poselstwo węgierskie w Wiedniu komentarz do tego rozporządzenia, zawierający przepisy, dotyczące sposobu i formy zgłoszeń i mające ułatwić obywatelom austryacko niemieckim te zgłoszenia.

Aby i obywatelom polskim ułatwić zabezpieczenie pretensyi powierzyło Ministerstwo skarbu w porozumieniu z Ministerstwem spraw zagranicznych, przyjmowanie zgłoszeń w Wiedniu tamtejszej ekspozyturze Banku przemysłowego w Krakowie, która przy poparciu polskiego poselstwa we Wiedniu będzie występowała wobec poselstwa węgierskiego w Wiedniu jako centralny urząd dla zgłoszeń polskich. W kraju przyjmować będą zgłoszenia filie polskiej krajowej Kasy pożyczkowej.

Czy wobec upadku rządu sowieckiego na Węgrzech zarządzenie co do zgłoszeń będzie utrzymane w mocy, chwilowo przewidzieć się nie da. O jego ewentualnem zniesieniu doniesć na Izbie w swoim czasie Ministerstwo spraw zagranicznych.

Z teatru m. im. Słowackiego. Po skończeniu sezonu Tow. operowego będzie gmach teatru im. Słowackiego przez kilka dni zamknięty, a to celem odczyszczenia go i poczynienia niezbędnych adaptacyi.

Nowy sezon dramatu 1919-20 rozpoczyna się we czwartek 28 bm. „Ślubami panieńskiemi“ hr. A. Fredry, w których przedstawią się publiczności naszej nowo pozyskani artyści. Jak już z doniesień wiadomo, i w tym roku utrzymuje dyrekcya stale rezerwowane miejsca na pierwsze, drugie i dalsze przedstawienia, przyczem prawo pierwszeństwa mają zeszłoroczni posiadacze. Zgłoszenia przyjmuje kancelarya administracyi w dniach od 26 bm. tj. od wtorku (a nie jak poprzednio zapowiedziano od 25 bm.) do dnia 30 bm. tj. soboty włącznie, w godz. od 5—7 wiecz.

Archiwum pamiątek polskich. Dow. miasta przystępuje do założenia archiwum pamiątek, odnoszących się do tych chwil przełomowych, któreśmy wspólnie z załogą wojskową przeżywali po przewrocie politycznym. W tym celu zwraca się Dow. miasta z gorącą prośbą do wszystkich, w których posiadaniu znajdują się jakiekolwiek zdjęcia fotograficzne z uroczystych obchodów, odezwy afiszowe, pisma ulotne itd. o użyczenie ich, by umożliwić założenie takiego zbioru dla potomnych.

Szczegółowych wyjaśnień udziela Dow. Miasta (Adjutantura) plac Magdaleny L. 2. I, p. — gdzie także ofiarodawcy zechcą wszelkie pamiątk składać.

Zbiórka publiczna która odbyła się we wtorek 12 bm. w dz VII—VIII (na kolonię robotniczą) przyniosła 9 930 K wydatki 853 K (na odezwy, odznaki, wypożyczenie puszek i tp.) Czysty dochód wynosi K 9 082 K. Wszystkim tym, którzy się przyłączyli do zbiórki a zwłaszcza sz. Paulom składa wydział stow. żyd. robotn. młodocianych „Młodość“ serdeczne podziękowanie.

Sąd doraźny. W dniu wczorajszym zapadł wyrok sądu doraźnego, skazujący 2 bandytów Ignacego Dziurdzię i Jana Marszałka na śmierć przez rozstrzelanie, zaś Wojciecha Szczepanika na 15 lat ciężkiego więzienia. Czwarty z bandytów Tadeusz Samek stanie przed trybunałem sądu przysięgłych. Wszyscy bandyci oskarżeni byli o udział w napadach rabunkowych wspólnie z Romanem Szczepanikiem, który został rozstrzelany przed kilku dniami. Wyrok na dwóch zasądzonych wykonano w 3 godziny po ogłoszeniu.

Fałszerz asygnat tytoniowych. Policya aresztowała Maryana Szporna l. 23, który od 3 miesięcy trudnił się fałszowaniem asygnat tytoniowych do trafiki Bujańskiego i Lichtiga. Aresztowany zeznał, że w tym czasie puścił w obieg 42 asygnat, opiewających na 3 do 6 paczek tytoniu i 25 do 60 papierosów, które sprzedawał po 30 do 40 K. Kilka asygnat odebrano.

Sprzeniewierzenie. Antonina Głowacka z Borku Fałęckiego przywiozła z Kołomyi 4 kg tytoniu i prosiła swą znajomą Józefę Matras o pozbycie tego tytoniu. Ta rzeczywiście tytoń sprzedała, lecz pieniądze zatrzymała dla siebie. Głowacka spowodowała jej aresztowanie.

Znowu podrzucenie dziecka. Rozalia Gilowska l. 22 z Oświęcimia podrzuciła swego 3-miesięcznego synka w domu przy ul. Kremerowskiej 2. Przytrzymana tłumaczyła się, że powodem podrzucenia była niemożność utrzymania dziecka.

Miły lokator. Izrael Verleger skradł A. Guttmanowi, u którego wynajmywał pokój, 10 tysięcy K i papiery wartości 15 tys. K. Miłego lokatora aresztowano; a skradzioną gotówkę i papiery oddano właścicielowi.

Kradzione konie kupił czeladnik piekarski Kukurudz za 2000 K. Konie te przedstawiające wartość 22 tysięcy skradzione zostały na szkodę Konstantego Michałowskiego z Bochni. Kukurudzowi konie odebrano i zwrócono właścicielowi.

KOMUNIKATY.

Wydział stow. żyd. robotników młodocianych „Młodość“ w Krakowie zawiadamia wszystkich członków, którzy zostali zbadani przez dr Hilfsteina a których wyjazd na wieś jest konieczny dla poratowania zdrowia, by się bezwłocznie zgłosili do stow. po instrukcye i zarazem przeglądali listy czy są wymienieni. Pierwszy transport 120 robotników młod. jedzie już na 4 tygodnie we czwartek 22 bm. do Mszanny k. Limanowej, a 5 września br. jedzie drugi transport 60 robotn. młod. na 2 tygodnie. Bliższych szczegółów udziela sekretaryat stow. co wieczór od g. 7—10.

REPERTUAR M. TEATRU POWSZECHNEGO

Środa: „Córka pani Angot“.

NADESŁANE

Za rubrykę tę redakcya nie odpowiada.

Sunia Spielmann — Izrael Adler
Przecław — Pilzno
1177 zaręczeni w lipcu 1919

Ela Grossbart — Henryk Wachtel
Tarnów
1180 zaręczeni w sierpniu 1919

Z okazyi zaręczyn mego przyjaciela Izraela Adlera z Sunią Spielmanówną gratuluje serd.
1178 Szulem Faust z Brostka.

Z okazyi zaślubin p. Heli Izraelowiczównej z p. Inż. Adolfem Weltem serdecznie gratulują
1179 Natan i Amalia Wolfowie z Tarnowa.

Gustawa Kornówna — Ignacy Schiff
zaślubieni
1182 Kraków, w sierpniu 1919.
Tą drogą zawiadamiają wszystkich swoich przyjaciół i znajomych.

Z okazyi zaręczyn p. Miny Schaffer z p. Isakiem Sokiem gratuluje
1175 Natan Münz, Rzeszów.

Z okazyi zaślubin naszej członkini Idzi Liebenheimer gratuluje serdecznie i szczęśliwej przyszłości życzy
1174 Stowarzyszenie Kultura i Wiedza w Gdowie.

Z kraju.

Oświęcim. Bliskie ziszczenie się żywionej tak długo nadziei odrodzenia narodu naszego i kraju wlało nowego ducha w młodzież naszą. Zawiązana tu grupa »Hechalucu« obejmuje przeszło 30 członków obojga płci, z których 20 wyszkolonych w robotach polnych gotowych jest każdej chwili do wymarszu. Pracowali oni na wsi i nabyli tyle sprawności, że wieśniacy widzieli w nich rzeczywistych, wcale nie salonowych robotników rolnych. Zbiórka na rzecz chaluców, która się odbyła w niedzielę, udała się jak na stosunki tutejsze, gdzie przeważający odłam ortodoksyjny żydostwa dla jego ideałów narodowych najmniejszego nie ma pojęcia, a z drugiej strony bogacze wojenni z majątków swych robią użytek również bardzo mało idealny, nadspodziewane dobrze. Dzień kwiatowy przyniósł na czysto 1350 K a przypisać to należy w znacznej mierze życzliwości Polaków, — prawdziwych Polaków bez dodatku w. m. — którzy mimo, że znali cel zbiórki a może właśnie dlatego chętnie kupowali kwiaty od dziewcząt naszych, które z całą gotowością ofiarowały swe usługi pionierom żydowskim.

Odwrotną stroną medalu jest starsza generacya żydostwa tutejszego. Podczas gdy po stronie młodzieży naszej jest wschodzące słońce i światło, po stronie starych jest cień i chłód, zdaje się tchnący grobem. Tutejszy kom. lokalny org. syon. zwrócił się do kahału z żądaniem odstąpienia mu lokalu kahalnego dla założyć się mającego kursu handlowego, Kahał tutejszy, ortodoksyjno-klerykalny, na czele jego stoi człowiek w tużurku i dlatego tak trudno odgadnąć jego barwę polityczną, odmówił naszemu żądaniu, gdyż lokal rzekomo stary i grozi zawaleniem. Przewodniczący komitetu udał się do biura kahału, by wyrazić prezesowi podziękowanie za troskliwość i pieczołowitość nad uczestnikami niedoszłego kursu i oto co widzą oczy jego — nową podłogę!

Przed kilku dniami zamaskowani bandyci dokonali zuchwałego napadu na młynarzu Krzemieniu w Harmężach. Zażądali wydania gotówki, grożąc rewolwerami. Zabrali gotówkę 1000 K. tudzież książeczki wkładkowe, co do których grozili mu zabiciem, jeżeli w ciągu 3 dni w kasie oszczędności zgłosi zgubę. Rabusie ulotnili się bez śladu.

Trudno pominąć aprowizacyę, a raczej brak jej. Mąki nie mamy nawet w pasku, a ziemniaki wykupują obcy, grasujący tutaj jak szarańcza.

Cedula kursowa giełdy krak.

z dnia 16 sierpnia 1919.

WALUTY.	ofiar.	żąd.
Marki polskie	197·	204·
drobne	—·	—·
Marki niemieckie a (1000 i 100)	241·	251·
drobne	—·	—·
Ruble carskie po 100 rb.	220·	225·
po 500	218·	224·
drobne	210·	217·
dumskie	85·	95·
Franki francuskie (1000 500 100)	510·	560·
drobne	450·	500·
Dollary	36·	40·
drobne	30·	34·
Funty szterling	165·	180·
Liry włoskie (a 1000, 500, 100)	440·	500·
Lei rumuńskie	235.	245.

Redaktor naczelny Dr. Wilhelm Berkelhammer. Odpowiedzialny w zast. Jakób Freund. Druk. M. Dautschera, Kraków, Bożego Ciała 19. Telefon [illegible].